

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 1/2024-17

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára a sudcov Ivana Fiačana (sudca spravodajca) a Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **RB leasing, s.r.o.**, Medkova 1723/6, Pražské Předměstí, Hradec Králové, Česká republika, IČO 49 284 231, zastúpenej Staník LEGAL s. r. o., Šancová 11/A, Bratislava, v mene ktorej koná advokát Mgr. Miroslav Staník, proti uzneseniu Krajského súdu v Žiline č. k. 10Co/57/2023-235 z 31. mája 2023 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 3. augusta 2023 domáha vyslovenia porušenia základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 5 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) č. k. 10Co/57/2023-235 z 31. mája 2023 (ďalej len „napadnuté uznesenie“). Sťažovateľka navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť krajskému súdu na ďalšie konanie.

2. Sťažovateľka ako veriteľ evidovala proti dlžníkovi [REDACTED] (ďalej aj „dlžník“ alebo „žalovaný 1“), pohľadávku z titulu zmenky, ktorou dlžník poskytol sťažovateľke zabezpečenie dlhu tretej osoby.

3. Ďalej z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľka podala na Okresnom súde Žilina (ďalej len „okresný súd“) návrh na vydanie zabezpečovacieho opatrenia vo forme zriadenia záložného práva k nehnuteľnostiam evidovaným na konkrétnych listoch vlastníctva v katastrálnych územiach [REDACTED] a [REDACTED] v bezpodielovom spoluvlastníctve žalovaných 1 a 2.

4. Podkladom pre vydanie zabezpečovacieho opatrenia bola Krajským súdom v Hradci Králové judikovaná zmenková pohľadávka sťažovateľky proti žalovanému 1. Krajský súd v Hradci Králové v súlade s ustanoveniami nariadenia Európskeho parlamentu a Rady č. 1215/2012 z 12. decembra 2012 o právomoci a o uznávaní a výkone rozsudkov v občianskych a obchodných veciach (ďalej len „nariadenie“) po nadobudnutí právoplatnosti a vykonateľnosti svojho rozhodnutia vydal na návrh sťažovateľky osvedčenie podľa čl. 53 nariadenia. Na základe tohto osvedčenia sťažovateľka navrhla vykonať exekúciu na majetok dlžníka v Slovenskej republike. Poverenie na vykonanie exekúcie udelil Okresný súd Banská Bystrica v konaní vedenom pod sp. zn. 16Ek/4192/2021 súdnemu exekútorovi, ktorý vedie voči dlžníkovi – žalovanému 1 exekúciu pod sp. zn. 351EX/ 1001/21.

5. Okresný súd uznesením sp. zn. 41C/88/2022 z 21. novembra 2022 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 41C/88/2022 z 25. novembra 2022 (ďalej len spoločne „uznesenie okresného súdu“) nariadil zabezpečovacie opatrenie vo forme zriadenia záložného práva ku všetkým v návrhu sťažovateľky špecifikovaným nehnuteľnostiam. Proti tomuto uzneseniu podali žalovaní odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd napadnutým uznesením. Ešte pred rozhodnutím krajského súdu sťažovateľka vzala návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia v časti týkajúcej sa nehnuteľností v katastrálnom území [REDAKOVANÉ] späť.

6. Krajský súd napadnutým uznesením z 31. mája 2023 o podanom odvolaní a čiastočnom späťvzati návrhu rozhodol tak, že pripustil späťvzatie časti návrhu (výrok I) a vo zvyšnej časti uznesenie okresného súdu podľa § 389 ods. 1 písm. d) v spojení s § 391 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

7. V odôvodnení napadnutého uznesenia krajský súd poukázal na tie ustanovenia zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o konkurze“), ktoré vymedzujú okruh pohľadávok, ktoré možno zahrnúť do splátkového kalendára. Následne krajský súd konštatoval, že pri rozhodovaní o zabezpečovacom opatrení je rozhodujúci skutkový a právny stav v čase rozhodovania súdu prvej inštancie. V nadväznosti na to krajský súd uviedol: *«Nadväzne je aj pre odvolací súd (pri skúmaní vecnej správnosti napadnutého uznesenia) relevantný stav (viď autorský komentár - Števček, M. a kol. Civilný sporový poriadok, Komentár. C.H. Beck, 2016, str. 1119) v čase vydania uznesenia súdu prvej inštancie, z ktorého dôvodu je vylúčené, aby svoje rozhodnutie (odvolací súd) založil na skutočnostiach, ktoré nastali až po vydaní napadnutého uznesenia. Procesným riešením takejto situácie je (opäť pozri autorský komentár k Civilnému sporovému poriadku) zrušenie uznesenia súdu prvej inštancie o nariadení zabezpečovacieho opatrenia (§ 344 CSP) a vrátenie (mu) veci na nové konanie, kde „novým“ rozhodným stavom pre súd prvej inštancie bude stav po kasačnom rozhodnutí odvolacieho súdu (t. j. už za stavu existujúceho oddĺženia, t. j. nevymáhateľnosti dotknutého dlhu, čo naznačuje nedôvodnosť zabezpečovacieho opatrenia – bod 35 tohto odôvodnenia).»*

8. Následne za zásadnú skutočnosť v zmysle uvedeného, ktorá nastala po vydaní uznesenia okresného súdu, odvolací súd označil uznesenie okresného súdu sp. zn. 1OdS/1/2022 z 5. januára 2023 (ďalej len „uznesenie o oddĺžení“), ktorým došlo k oddĺženiu dlžníka – žalovaného 1 tak, že bol zbavený všetkých dlhov, ktoré môžu byť uspokojené iba splátkovým kalendárom, a to v rozsahu, v akom nebudú splátkovým kalendárom určeným dlžníkovi uspokojené, vrátane

dlhov, ktoré sú vylúčené z uspokojenia. Do kategórie pohľadávok vylúčených z uspokojenia spadá aj pohľadávka, ktorú sťažovateľka žiadala zabezpečiť opatrením. Krajský súd zdôraznil, že „Zámerom zákonodarcu, vedúcim k vylúčeniu takýchto nárokov (zo zmenky) z uspokojenia je najmä snaha o to, aby v prípadoch, ak nie je dostatok majetku na úplné uspokojenie všetkých nárokov, boli uspokojené prioritne kauzálne nároky, nie nároky, ktoré sú právnym poriadkom konštruované ako čisto právne.“ Právnym dôsledkom vylúčenia pohľadávky z uspokojenia je jej nevymáhateľnosť, z čoho potom vyplýva, že nie je osvedčená základná podmienka pre nariadenie zabezpečovacieho opatrenia – existencia pohľadávky.

II.

Argumentácia sťažovateľky

9. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti najprv chronologicky popísala skutočnosti týkajúce sa uloženia povinnosti žalovanému uhradiť jej zmenkovú pohľadávku a tiež postup a jednotlivé kroky insolvenčného konania. V argumentácii sa sťažovateľka primárne zamerala na kritiku uznesenia okresného súdu o oddlžení, v rámci ktorého bol určený splátkový kalendár. Uznesenie o oddlžení je predmetom samostatnej ústavnej sťažnosti (uznesenie ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 470/2023 z 19. septembra 2023, pozn.).

10. Vo vzťahu ku konaniu o návrhu na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia sťažovateľka uviedla, že jej pohľadávka sa počas konania o oddlžení stala v dôsledku vzniku záložného práva nedotknutou pohľadávkou. Záložné právo na nehnuteľnostiach vo vlastníctve dlžníka totiž zabezpečuje pohľadávku sťažovateľky v celom rozsahu. Hodnota predmetu zabezpečenia je v zmysle zistenia správcu v konaní o oddlžení 90 000 eur, čo dostatočne preyšuje celú hodnotu pohľadávky sťažovateľky vrátane jej príslušenstva. Z uvedeného potom sťažovateľka odvodila, že okresný súd v uznesení o oddlžení pochybil, hoci mu sťažovateľka oznámila rozhodnutie okresného súdu o zriadení záložného práva. Sťažovateľka vyjadrila v ústavnej sťažnosti presvedčenie, že jej pohľadávka „ku dňu vydania Uznesenia o určení splátkového kalendára nebola pohľadávkou, ktorá môže byť uspokojená iba splátkovým kalendárom podľa ust. § 166a ZoKR, ani pohľadávkou ktorá je vylúčená z uspokojenia podľa ust. § 166b ZoKR, ale pohľadávkou, ktorá je oddlžením nedotknutá podľa ust. § 166c ods. 1 písm. c) ZoKR“.

11. Odvolací súd síce správne uviedol, že rozhodujúci pre posúdenie veci je skutkový a právny stav, ktorý existoval v čase rozhodovania na súde prvej inštancie, ale zároveň rozhodol nesprávne, pretože procesný poriadok nepripúšťa možnosť zrušenia rozhodnutia vo veci samej iba pre zánik dôvodov počas odvolacieho konania. V závere sťažovateľka zhrnula, že krajský súd porušil jej označené práva, keďže nesprávne aplikoval procesnú normu, ktorú nesprávne interpretoval.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

12. Predmetom ústavnej sťažnosti je namietanie základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) a spravodlivé súdne konanie (čl. 6 ods. 1 dohovoru) a nadväzne aj práv majetkového charakteru (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu) napadnutým uznesením krajského súdu, ktorým bol zrušený výrok okresného súdu o zriadení záložného práva k nehnuteľnostiam v bezpodielovom spoluvlastníctve žalovaných.

13. Hneď v úvode ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka nosné výhrady v argumentačnej časti ústavnej sťažnosti venovala rozhodnutiu okresného súdu o oddĺžení.

14. Uznesenie o oddĺžení bolo predmetom prieskumu ústavným súdom a uznesením sp. zn. IV. ÚS 470/2023 z 19. septembra 2023 bola ústavná sťažnosť odmietnutá ako zjavne neopodstatnená. Ústavný súd toto rozhodnutie založil najmä na zistení, že od zverejnenia oznámenia správcu o zostavení splátkového kalendára v Obchodnom vestníku (22. augusta 2022) po podanie oznámenia o zriadení záložného práva (13. decembra 2022) uplynulo 114 dní, teda toto oznámenie podala sťažovateľka zjavne po uplynutí 90-dňovej lehoty na podanie námietok. V zmysle § 168e poslednej vety zákona o konkurze na oneskorene podané námietky súd neprihliada. Lehota na podanie námietok uplynula 21. novembra 2022. Na základe uvedených skutočností potom ústavný súd konštatoval, že uznesenie o oddĺžení nie je možné považovať za nedostatočne odôvodnené. Okrem toho uviedol, že „... sa ústavnému súdu javí, že sťažovateľka zriadením sudcovského záložného práva nesledovala riadny výkon exekúcie, ale zlepšenie svojho právneho postavenia v konaní o oddĺžení. Poskytnutím ochrany dlžníkovi došlo k odkladu exekúcie vedenej sťažovateľkou (oznámenie o poskytnutí ochrany bolo v Obchodnom vestníku zverejnené 1. augusta 2022), pretože bola vedená pre pohľadávku vylúčenú z uspokojenia (porovnaj § 168b ods. 1 v spojení s § 166b zákona o konkurze). Až následne (21. novembra 2022) okresný súd vydal uznesenie o zriadení sudcovského záložného práva, pričom sťažovateľka nešpecifikovala, kedy podala návrh na vydanie zabezpečovacieho opatrenia, čo má relevanciu vo vzťahu k času nadobudnutia účinkov uznesenia o poskytnutí ochrany pred veriteľmi (1. augusta 2022).“

15. V nadväznosti na uvedené ústavný súd dodáva, že telefonickým dopytom v informačnej kancelárii okresného súdu zistil, že sťažovateľka podala návrh na zriadenie zabezpečovacieho opatrenia 24. októbra 2022, teda až potom, keď žalovaný získal ochranu pred veriteľmi uznesením z 1. augusta 2022.

16. V kontexte sťažovateľkiných námietok k postupu krajského súdu ústavný súd konštatuje, že odvolanie proti uzneseniu o nariadení zabezpečovacieho opatrenia Civilný sporový poriadok v § 357 písm. d) vyslovene umožňuje, pričom nezáleží na tom, ako súd prvej inštancie rozhodol. Krajský súd bol preto povinný zaoberať sa podaným odvolaním. Civilný sporový poriadok v § 389 ods. 1 písm. d) pripúšťa možnosť zrušenia prvoinštančného rozhodnutia, ak nejde o rozhodnutie vo veci samej, a dôvody, pre ktoré bolo vydané, zanikli alebo ak také dôvody neexistovali. Z uvedeného vyplýva, že zákonným dôvodom na zrušenie nemeritórneho rozhodnutia je procesná situácia, keď po vydaní rozhodnutia zanikli dôvody, pre ktoré bolo vydané, alebo ak ani pred jeho vydaním neexistovali dôvody na jeho vydanie.

17. Podľa názoru krajského súdu pre rozhodovanie o zabezpečovacom opatrení je rozhodujúci skutkový stav v čase rozhodovania súdu prvej inštancie. Uvedené platí aj pre rozhodovanie v rámci odvolacieho konania. Riešením takej situácie, teda pokiaľ počas odvolacieho konania dôjde k zásadnej zmene skutkových okolností, je zrušenie prvoinštančného rozhodnutia a vrátenie veci na nové konanie okresnému súdu, pričom platí, že pre nové rozhodnutie bude rozhodujúci tento „nový“ skutkový stav. Okrem toho krajský súd zdôraznil, že „... *odvolateľ (žalovaný 1, pozn.) náležite označuje snahu žalobcu takýmto návrhom na zriadenie záložného práva obísť normovanú úpravu procesu oddĺženia a neprípustne zvýhodniť svoje postavenie tak, že z pohľadávky nevymáhateľnej učiní (zriadením záložného práva) pohľadávku oddĺžením nedotknutú (viď bod 26*

tohto odôvodnenia). Rozhodujúci momentom pre (predmetnú) kategorizáciu pohľadávok je však začatie insolvenčného konania (uznesenie OS Žilina sp. zn. 1OdS/1/2022 z 1.8.2022), pričom, ako to explicitne vyplýva i z bodu 9 odôvodnenia uznesenia OS Žilina č.k. 1OdS/1/2022-210 zo dňa 5.1.2023, súdom k uvedenému okamihu neboli zistené žiadne oddĺžením nedotknuté pohľadávky (ktorých vymáhanie, resp. zabezpečenie vo všeobecnosti prípustné je).“.

18. Tak sťažovateľka, ako aj krajský súd poukázali na to, že rozhodujúci je stav, ktorý bol zistený súdom prvej inštancie. Ani odvolací súd nemôže svoje rozhodnutie založiť na skutočnostiach, ktoré nastali až po nariadení zabezpečovacieho opatrenia. Vo veci sťažovateľky však o taký prípad nejde. Krajský súd zrušil rozhodnutie okresného súdu z dôvodu, že insolvenčné konanie bolo začaté 1. augusta 2022 a návrh na nariadenie zabezpečovacieho opatrenia sťažovateľka podala až 24. októbra 2022. Hoci v odvolacom konaní nemôže byť predmetom prieskumu vecná správnosť rozhodnutia súdu prvej inštancie z hľadiska skutočností, ktoré nastali po jeho vydaní, neznamená to, že krajský súd nepreskúma okolnosti jestvujúce pred vydaním prvoinštančného rozhodnutia.

19. Odvolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil súd prvej inštancie, okrem prípadov, ak dokazovanie zopakuje alebo doplní. Podľa § 384 ods. 3 CSP odvolací súd môže doplniť dokazovanie za podmienok uvedených v § 366 CSP. Opravný prostriedok s právom novôt povoľuje subjektu prednášať nové skutočnosti a dôkazy. Uvedené znamená, že odvolací súd je aj počas odvolacieho konania povinný prihliadať na prostriedky procesného útoku a procesnej obrany, ktoré doteraz neboli použité, ale len vtedy, ak (a) sa týkajú procesných podmienok, (b) týkajú sa vylúčenia sudcu alebo nesprávneho obsadenia súdu, (c) má byť nimi preukázané, že v konaní došlo k vadám, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, alebo (d) ich odvolateľ bez svojej viny nemohol uplatniť v konaní pred súdom prvej inštancie.

20. Okrem toho Civilný sporový poriadok v § 185 ods. 2 uvádza, že súd môže aj bez návrhu vykonať dôkaz, ktorý vyplýva z verejných registrov a zoznamov, ak tieto registre alebo zoznamy nasvedčujú, že skutkové tvrdenia strán sú v rozpore so skutočnosťou; iné dôkazy bez návrhu nevykoná, ak tento zákon neustanovuje inak.

21. Ústavný súd opakovane judikoval, že posúdenie podmienok na nariadenie neodkladného (a rovnako aj zabezpečovacieho) opatrenia je vecou všeobecných súdov. Ústavný súd preto posudzuje problematiku neodkladných/zabezpečovacích opatrení zásadne iba v ojedinelých prípadoch a k zrušeniu napadnutého rozhodnutia o nariadení takéhoto opatrenia alebo o zamietnutí návrhu na jeho vydanie pristupuje len za celkom výnimočných okolností. Do rozhodnutí všeobecných súdov v takých prípadoch môže zasiahnuť iba za predpokladu, že by rozhodnutím všeobecného súdu došlo k procesnému excesu, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu (m. m. I. ÚS 19/2020, II. ÚS 407/2020, II. ÚS 96/2021, III. ÚS 286/2022).

22. Vychádzajúc z prezentovaných informácií, ústavný súd konštatuje, že odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu zodpovedá rozhodnutiu predbežnej povahy o zabezpečovacom opatrení – i keď pre sťažovateľku s negatívnym výsledkom, je vnútorne konzistentné a zrozumiteľné, pričom reaguje na všetky skutočnosti, ktoré sú podstatné pre posúdenie splnenia zákonných predpokladov na vydanie zabezpečovacieho opatrenia. Je vecou všeobecných súdov, aby vyhodnotili splnenie zákonných podmienok pre zriadenie sudcovského záložného práva, pričom do vyhodnotenia dôvodnosti obavy z ohrozenia exekúcie, ktoré je založené primárne na skutkových otázkach, ústavný súd zásadne nie je oprávnený zasahovať alebo právny

názor všeobecného súdu nahrádzať svojím uvážením, ak nezistil také závažné výnimočné okolnosti svedčiace o procesnom excese, ktorý by zakladal zjavný rozpor s princípmi spravodlivého procesu. V prípade sťažovateľky takéto výnimočné okolnosti ústavný súd nezistil.

23. V zmysle judikatúry ústavného súdu za zjavne neopodstatnenú sťažnosť možno považovať takú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mal preskúmať po jej prijatí na ďalšie konanie (II. ÚS 70/00, IV. ÚS 66/02, I. ÚS 56/03, II. ÚS 96/2021).

24. Podstatu ústavnej sťažnosti, ktorú tvorí námietka o nesprávnej aplikácii a interpretácii procesných noriem krajským súdom, ústavný súd vyhodnotil ako zjavne neopodstatnenú, a preto v tomto prípade niet žiadnej spojitosti medzi napadnutým uznesením krajského súdu a namietaným porušením práv sťažovateľky týkajúcich sa práva na spravodlivý súdny proces (čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) a ani prípadného zásahu do jej majetkovej sféry (čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 dodatkového protokolu). Sťažovateľkou označený čl. 20 ods. 5 ústavy sa týka zásahu do majetku nadobudnutého nezákonným spôsobom alebo z nelegálnych príjmov, a teda nesúvisí s prejednávanou vecou.

25. Ústavný súd na základe uvedeného preto ústavnú sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. januára 2024

Peter Molnár
predseda senátu